

УДК 81–11:81'373.21

DOI: [https://doi.org/10.18524/2307–4604.2023.1\(50\).285547](https://doi.org/10.18524/2307–4604.2023.1(50).285547)

ТОПОНІМІКА м. ОДЕСИ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ

Болдирева А. Є.

кандидат філологічних наук, доцент,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
ORCID 0000–0003–4327–3773

Яровенко Л. С.

кандидат філологічних наук, доцент,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
ORCID 0000–0001–6199–0974

Стаття присвячена розгляду окремої групи власних назв — топонімів. Тут надаються погляди українських відомих вчених-ономастів на розвиток топоніміки в Україні, розглядаються класифікації топонімів. Окрема увага приділяється топоніміці міста Одеси. Топоніміка викликає глибокий інтерес для багатьох наук, зокрема для мовознавства, історії, етнографії та географії. Оскільки топоніми є невід'ємною частиною географічного середовища і культури народу, виникає природне бажання усвідомити географічні назви, встановити, як вони формуються, розвиваються і виражають, що вони означають. Напевно майже всі науковці лінгвістичних галузей погодяться з думкою про те, що топоніми є унікальним мовним феноменом. Виникнення власних назв цієї галузі є складним лінгвоісторичним процесом, який не може бути зведений до однієї або навіть кількох словотворчих моделей. Топоніми — це той особливий розділ ономастики, що потребує спеціального вивчення, впорядкування і ретельної охорони у зв'язку з тими функціями, які вони не тільки виконують у мові, а й відіграють в історії і суспільстві.

Географічні назви зустрічаються усюди — на мапах, у поштових адресах, у газетних статтях і повсякденних розмовах. Вони дозволяють людуству орієнтуватися у просторі. Таким чином, топоніми мають просторову прив'язку та можуть розповісти багато про територію, історію її заселення, освоєння та господарське використання. Саме географи знають народні географічні терміни, які утворюють топоніми. Нарешті, дуже важливим є правильне написання топонімів при складанні мап. Таким чином, цей вид онімів є невід'ємною частиною життя будь-якої держави, а точніше — одним з його самотутніх символів.

Українські топоніми виникали у різні історичні епохи, змінювалися у часі за формою, а часто й за змістом, розповсюджувалися у залежності від певних історичних подій — міграції населення, війн, культурного і мовного спілкування. У цьому плані топоніміка — джерело історії, оскільки дає етнографії велику кількість цікавої інформації. Розгляд та аналіз локальних топонімів Одеси до-

зволяє з'ясувати особливості етногенетичних процесів на території міста, розкрити сутність світосприйняття і життєдіяльності народу.

Ключові слова: топоніми, топоніміка, оніми, власні назви, культура, етнос.

TOPONYMICS OF ODESA: LINGUISTIC ASPECT

Boldyreva A. Ye.

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Odessa I. I. Mechnikov National University

Yarovenko L. S.

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Odessa I. I. Mechnikov National University

This article describes and analyses a separate group of proper names — toponyms. Here, the views of well-known Ukrainian scientists-onomysts on the development of toponymy in Ukraine are presented, the classification of toponyms is considered. Special attention is paid to the toponymy of the city of Odesa. Toponymy is of deep interest for many sciences, in particular for linguistics, history, ethnography and geography. Since toponyms are an integral part of the geographical environment and culture of the people, there is a natural desire to understand geographical names, to establish how they are formed, develop and die, what they signify. Probably almost all scientists of linguistic fields will agree with the opinion that toponyms are a unique linguistic phenomenon. The emergence of proper names of this field is a complex linguistic-historical process that cannot be reduced to one or even several word-formation models. Toponyms are that special section of onomastics that requires special study, arrangement and careful protection in connection with the functions they perform not only in language, but also in history and society.

Geographical names are found everywhere — on maps, in postal addresses, in newspaper articles and in everyday conversation. They allow humanity to navigate in space. Thus, toponyms have a spatial reference and can tell a lot about the territory, the history of its settlement, development and economic use. It is geographers who know the popular geographical terms that form toponyms. Finally, correct spelling of toponyms is very important when making maps. Thus, this type of onyms is an integral part of the life of any state, and more precisely, one of its distinctive symbols.

Ukrainian toponyms arose in different historical eras, changed over time in form, and often in content, spread depending on certain historical events — population migration, wars, cultural and linguistic communication. In this regard, toponyms are a source of history, as it provides ethnography with a large amount of interesting information. The examination and analysis of local toponyms of Odesa allows us to find out the peculiarities of ethno-genetic processes in the territory of the city, to reveal the essence of the people's worldview and life activities.

Key words: toponyms, toponymy, onyms, proper names, culture, ethnosc.

Вступ. Людину здавна цікавили питання походження географічних назв і, перш за все, своєї місцевості. У багатьох географічних об'єктах є власні назви. Вони «стійкі» і зберігаються в місцевому мовленні без істотних змін протягом століть. Наука, що вивчає ці назви, називається топонімікою. Топоніміка — складова частина ономастики, розділу мовознавства, що вивчає власні назви. Топоніміка виникла на перетині трьох наук: історії, географії і лінгвістики. Тільки спираючись на мову, на історію, на конкретні особливості місцевості, можна досліджувати географічні назви, в яких відображені особливості природних об'єктів, господарська діяльність людей, назви народів, племен, імена видатних людей, народні звичаї тощо. Не випадково топоніміку називають архівом землі, адже власні географічні назви є безцінним джерелом інформації про минуле нашого краю (Гнатишин, 2015). Саме тому будь-яке дослідження, що має на меті вивчити топоніми, які розкривають історію місцевості, культуру народу, який жив тут, підкреслюють зв'язок між поколіннями людей, є **актуальним та важливим**. Адже народ повинен знати свою історію, поважати традиції, берегти культурні цінності. Тільки таким чином народ підтримає національну гордість, матиме майбутнє.

Метою статті є вивчення топонімів міста Одеси.

Для досягнення мети потрібно вирішення таких **завдань**:

- 1) дослідити топоніміку як розділ ономастики;
- 2) розглянути найбільш популярні класифікації топонімів у сучасній лінгвістиці;
- 3) визначити роль топонімів як джерела вивчення рідного краю;
- 4) класифікувати топонімічні власні назви м. Одеси.

Теоретичною базою роботи слугували наукові праці вітчизняних вчених: О. Ю. Гнатишиної, Ю. О. Карпенка, В. В. Лучика, Макеевої К. С., Янка М. Т. та ін. (див., напр.: Гнатишин, 2015; Карпенко, 1967; Лучик, 2008; Лучик, 2009; Макеева, 2012; Янко, 2000). **Фактичним матеріалом** дослідження слугували 202 топоніми м. Одеси, що були обрані методом суцільної вибірки з офіційного сайту міста, Вікіпедії, а також ресурсу Google maps.

У роботі використано такі **методи**: спостереження, аналізу та синтезу, метод компонентного аналізу, метод суцільної вибірки та кількісний метод.

Результати та обговорення. Розподіл імен на власні та загальні — один з найстаріших, традиційних способів класифікації лексичного

складу мови. Таке ділення є актуальним і в наші дні. Зрозуміло, що межа класу власних імен визначається відносно до меж інших іменних класів (Арделян, 2011: 88).

За визначенням Д. Янчури, «власну назву розглядають як особливий мовний знак, що характеризується абстрактністю семантики» (Янчура, 2018: 108). Власні назви становлять більшу частину словникового складу будь-якої мови і мають дуже велике значення у суспільстві. Вони слугують не тільки для вказівки на денотат, а також для відображення властивих йому рис та ставлення до нього. І хоча деякі вчені мають сумніви стосовно того, чи можуть власні назви виконувати ще якісь функції, окрім номінативної, очевидно, що вони мають особливе місце у мовному просторі. Наука, що вивчає власні назви або оніми, називається ономастикою.

Якщо розглядати саме функцію онімів, то вони слугують для найменування людей і тварин, географічних і космічних об'єктів різних класів, а також різних об'єктів матеріальної і духовної культури, мають яскраву національно-культурну семантику, оскільки їх значення безпосередньо пов'язане з історією, побутом, традицією, культурою того чи іншого народу (Кнюх: 46). Ці відмінності у називанні певних класів об'єктів послугували основою для класифікації онімів. Так, імена людей називаються антропонімами, назви географічних об'єктів називаються топонімами, клички тварин — зоонімами, назви небесних тіл — астронімами тощо. Відповідно до цього розділи ономастики, які вивчають певні групи власних назв, називаються антропонімікою, топонімікою, зоонімікою тощо.

На сьогоднішній день топоніміка активно вивчається як світовими, так і вітчизняними лінгвістами. Український мовознавець В. В. Лучик трактує цю галузь як розділ ономастики, який вивчає топоніми, що об'єднують власні назви будь-яких географічних об'єктів (Лучик, 2008: 43). Н. В. Подольська трактує топоніми як «розряд онімів, що позначає власну назву природного об'єкта на Землі або об'єкта, створеного людиною на Землі» (цит. за: Макеєва, 2012).

Топоніміка є інтегральною науковою дисципліною, дослідженням якої займаються фахівці трьох наук — географії, історії та лінгвістики, але, як відзначає білоруський топоніміст С. Н. Басик, «жодна з наук не повинна «мати монополію» на топоніміку». Світовий досвід показує, що плідні топонімічні дослідження можуть розвиватися при використанні методів і досягнень всіх трьох наук (цит. за: Макеєва,

2012). Але, оскільки оніми — це перш за все лексеми, вони мають бути вивчені лінгвістичними методами, але й не без допомоги суміжних гуманітарних та точних наук.

Вплив географії на ономастикон є фактором, що відрізняє місцевість та характерні риси проживання одного етносу від іншого. Географічні назви підпорядковуються загальним закономірностям мови, проте й володіють відмінностями в залежності від типу об'єкта, який вони називають. Історична обумовленість географічних назв полягає в тому, що вони вже мають свою «передісторію» в лексиці та соціально-економічних умовах життя народу, тому їх поява на певному етапі історичного розвитку суспільства не випадкова. Оскільки топонім характеризується стійкістю, він може сміливо пройти через віки історії, навіть в тому випадку, якщо втратить асоціативний зв'язок зі своїм апелятивом (тобто словом, від якого утворилась власна назва географічного об'єкта). Кожен топонім — це своєрідний документ, семантика якого може чітко вказати на час та історію виникнення його. Адже в ньому криються прикмети тієї епохи, в якій він зародився (Макеєва, 2012).

В Україні топоніміка як наука почала формуватися в 2-й пол. XIX — 1-й пол. XX ст. Першими дослідниками, що почали вивчати власні географічні назви, інтерес до яких почав зростати у зв'язку з дослідженням земель, історії та мови українського етносу, стали М. Максимович, М. Сумцов, І. Філевич, І. Франко, В. Ястребов, М. Кордуба, Я.-Б. Рудницький, В. Чубенко та ін. Як окрема галузь мовознавства й окремий розділ ономастики українська топоніміка утвердилася в повоєнні роки після заклику Л. Булаховського вивчати власні назви і, у першу чергу, топоніми через інформативність, що в них закодована (Булаховський, 1983: 211). Організатором цього процесу став К. Цілуйко, який 1959 провів 1-шу Республіканську ономастичну нараду, і у 1960-му очолив створену Українську ономастичну комісію.

У радянські часи сформувалося кілька провідних ономастичних шкіл, які займалися системним дослідженням топонімів: київська (К. Цілуйко, І. Железняк, А. Корепанова, Л. Масенко, А. Непокупний, В. Німчук, О. Стрижак); одеська, яку створив і очолював до кінця 2009 Ю. О. Карпенко; донецька на чолі з Є. Отіним; львівська (фундатор М. Худаш), що сформувалася під впливом праць із карпатської топонімії; ужгородська, яку заснували К. Галас і П. Чучка (Лучик, 2008).

Сучасний рівень розвитку вітчизняної топоніміки є досить високим, про що свідчить енциклопедія «Słowińska onomastyka» у 2 томах (Варшава; Краків, 2002–2003), українську частину до якої підготували Ю. О. Карпенко, В. В. Лучик, П. Чучка. У дослідженні новітньої топоніміки активно працюють Д. Бучко, В. Бушаков, С. Вербич, І. Желєзняк, О. Іліаді, О. Карпенко, В. Лучик, Я. Редьква, М. Торчинський, В. Шульгач. Одним із найактуальніших завдань сучасної української топоніміки є з'ясування етимології назв, яке пов'язане з визначенням їхніх мотиваційних ознак, первісної семантики та мовної належності морфем (Лучик, 2008).

З точки зору лінгвістики, топоніми є власними назвами мови, що формують окремий розділ, а також містять у собі інформацію про його становлення і розвиток. Як і всі елементи мови, географічні назви підпорядковуються певним мовним законам і, відповідно, мають вивчатися лінгвістами. Безсумнівно, будь-який топонім належить до певної мовної системи чи групи мов. Цікаво зауважити, що топоніми продовжують існувати навіть тоді, коли сама мова зникає. Так, у своїй науковій розвідці «Вступ у топоніміку» В. О. Ніконов зазначає, що від давніх іллірійців, які зникли як народ ще до нашої ери, залишилося багато топонімів на території між Дунаєм та Адріатикою. У самому центрі Європи, де змінювалося безліч народів, саме ці назви пройшли крізь століття і збереглися у первісному вигляді (цит. за: Макеєва, 2012).

Варто зазначити, що не маючи прямого зв'язку з поняттями, топоніми виявляють здатність передаватися від покоління до покоління і від етносу до етносу без розуміння внутрішньої форми основи та без перекладу, що забезпечує їхню вищу стійкість порівняно із загальними назвами, тому однією з найактуальніших проблем вітчизняної топоніміки є відродження історичних назв та позбавлення заідеологізованості процесу топонімної номінації (Лучик, 2008).

У нашому дослідженні, посилаючись на визначення В. В. Лучика, під терміном топонім ми будемо визначати стійку історико-культурну власну назву географічного об'єкта, що зафіксована у відповідних документах і закріплена історичним часом (Лучик, 2008: 32).

У сучасному мовознавстві існує багато думок щодо класифікацій топонімів. В. В. Лучик розподіляє усі власні назви цієї галузі залежно від типу позначуваних географічних об'єктів, виділяючи при цьому (Лучик, 2008: 118–120):

1. Ойконіми — власні назви населених пунктів (*м. Галич, с. Мазепинці*);
2. Гідроніми — власні назви природних або створених людиною водних об'єктів (*р. Ворскла, оз. Свіязь*);
3. Ороніми — власні назви підвищень, гірських утворень, у широкому розумінні — власні назви будь-яких об'єктів рельєфу земної поверхні (*г. Говерла, Солдатська печера*);
4. Хороніми — власні назви будь-якої території, регіону, адм.-тер. одиниці (*Буковина, Крим*);
5. Дрімоніми — власні назви будь-якої порослої деревами ділянки, лісу, лісопарку, бору, гаю, частини лісу (*лісопарк Голосіївський, Чорний ліс*) та ін.

У межах цих розрядів топонімів виділяють різновиди: напр., спе-леоніми — вид оронімів, що називає будь-які природні підземні утворення (*печера Буковинка, грот Вовчий*); урбаноніми, або урбоніми — власні назви міських топографічних об'єктів (*вул. Дерибасівська, Майдан Незалежності*).

О. Гнатишин також виділяє ойконіми, гідроніми, омоніми і т. ін.

Крім того вона також класифікує деякі топоніми за об'єктами природи, використаними у них:

- водні (*гора Ключ, м. Жовті Води*);
- рослинні (*м. Дубно, с. Березівка, р. Рогозянка*);
- тваринні (*гора Кобила, р. Щучна*) (Гнатишин, 2015).

М. М. Торчинський стверджує, що за величиною і суспільною значимістю географічних об'єктів їхні назви варто поділяти на макротопоніми (*Десна, Донбас, Одеса*) та мікротопоніми (*колодязь Циганський, куток села Шанхай*). Інколи виділяють проміжні між ними — мезотопоніми, критерії визначення яких дуже розпливчаті (Торчинський, 2008: 98).

Засновник одеської ономастичної школи Ю. О. Карпенко виділяє 4 основні класи топонімів:

1. Топоніми, джерелом яких слугували географічні назви чи знаки відповідних об'єктів, а також власні географічні назви;
2. Топоніми, що виникли від антропонімів, етнічних назв або інших загальних назв людей;
3. Топоніми, що виникли від назв предметів і явищ культури;
4. Топонімічні назви, походження яких не з'ясоване (Карпенко, 1967).

У нашому дослідженні ми спробуємо зробити розподіл згідно з новим дисертаційним дослідженням білоруської дослідниці О. С. Євсєєвої (Євсєєва, 2015: 40–41), яка класифікує усі географічні власні назви за семантичними ознаками і виділяє:

- 1) топоніми, утворені від антропонімів;
- 2) топоніми, утворені від назв тварин та рослин;
- 3) топоніми, утворені від назв ремесел;
- 4) топоніми, що відображають особливості ландшафту;
- 5) топоніми з діалектними основами;
- 6) топоніми, утворені від етронімів;
- 7) топоніми, що відображають у семантиці релігійні поняття;
- 8) топоніми, що відображають у семантиці історичні реалії та події;
- 9) топоніми, утворені від ідеонімів, що пов'язані з радянською ідеологією.

Оскільки для української топоніміки, на відміну від білоруської, деякі категорії вже не є актуальними, то в процесі роботи ця класифікація була дещо змінена з видаленням одних груп і включенням інших. Так, ми прибрати категорію радянської ідеології, адже вона вже не є актуальною для України, і додали категорії топонімів, що виникли від явищ природи і топонімів морської тематики, що є характерними для Одеси через її географічне положення. Також ми видалили категорію топонімів з діалектними основами, і замінили її на категорію топонімів, утворених від характеристики настрою або почуття, оскільки ми знайшли такі приклади під час вибірки, на відміну від зазначеної категорії. Також ми додали категорію топонімів, що утворилися від хоронімів, гідронімів та астронімів.

Отже, наведемо приклади проаналізуємо отримані результати відповідно до кожної категорії.

1) Топоніми, утворені від антропонімів (21 %):

а) вулиці: Дерibasівська, Пастера, Рішельєвська, Пушкінська, Буніна, Ланжеронівська, Маразліївська, Шевченка, Новосельського, Хмельницького, Жуковського, Гоголя, Бочарова, Костанді, Довженка, Говорова, Левітана, М. Леонтовича, Лесі Українки, І. Котляревського;

б) площі: Б. Дерев'янка, Катерининська, Л. Толстого;

в) райони: Таїрове, Малиновський, Суворовський;

г) парки: Т. Г. Шевченка, М. Горького, Дюківський сад;

г) пляжі: Ланжерон;

д) культурні заклади: музей Пушкіна, меморіальний дім-музей академіка В. П. Філатова, музей-квартира Утьосова, Одеська національна наукова бібліотека ім. М. Горького;

е) бульвар: Жванецького;

є) гора: Жевахова;

ж) узвіз: Марінеско;

з) проспект: Олександрівський, Шевченка;

и) провулки: Чайковського, Воронцовський.

Як бачимо, усі зазначені топонімічні назви мають у своєму складі ім'я відомої особи, на честь якої названі географічні об'єкти.

2) Топоніми, утворені від назв тварин та рослин (9 %):

а) провулки: Полуничний, Зелений, Абрикосовий, Бузковий, Фруктовий;

б) вулиці: Яблунева, Грушева, Вишнева, Апельсинова, Гранатова, Ботанічна, Кінна, Платанова, Макова, Мигдальна, Пшенична, Зернова.

3) Топоніми, утворені від назв ремесел (10 %):

а) вулиці: Педагогічна, Ковальська, Дегтярна, Армійська, Китобійна, Космонавтів, Прикордонників, Альпіністів, Металістів, Нефтяників, Офіцерська;

б) провулок: Каретний, 1-й Заливний, Десантний, Депутатський, Суднобудівельний, Рибальський.

в) міст: Пересипський;

г) гавань: Хлібна.

г) узвіз: Матроський

4) Топоніми, що відображають особливості ландшафту і розташування (9 %):

а) вулиці: Балківська, Верхня, Нижня, Скісна, Кільцева, Вершинна, Дальня, Довга, Крайня, Північна, Середня, Ближня, Південна, Головна;

б) провулок: Високий, Прорізний.

5) Топоніми, утворені від етнізмів (8 %):

а) вулиці: Єврейська, Грецька, Велика Арнаутська, Мала Арнаутська, Польська, Болгарська, Індійська, Іспанська, Венгерська, Бессарабська.

Варто зазначити, що цікавим топонімом у нашій вибірці є вулиця *Венгерська*. На відміну від інших топонімів такого типу, цей приклад конверсовано за допомогою транскодування з російської мови, а не транспозиції, яка мала б перетворити топонім на *Угорську*, але саме така назва є офіційно закріпленою у картографії міста;

б) бульвари: Італійський, Французький;

в) провулки: Кавказький, Естонський;

г) парки: Грецький, Стамбульський;

г) узвіз: Латвійський.

6) Топоніми, що відображають у семантиці релігійні поняття (5 %):

а) вулиці: Церковна, Преображенська, Успенська, Троїцька;

б) парк: Преображенський;

в) площа: Соборна;

г) провулок: Лютеранський, Покровський, Різдва́ний, Спаський;

г) заклад: Спасо-Преображенський собор.

7) Топоніми, що відображають у семантиці історичні реалії та події (6 %):

а) парк: Перемоги;

б) площа: 10-го квітня, Куликове поле, Незалежності;

в) вулиці: Героїв оборони Одеси, 8-го березня, Брестська, Декабристів, Карантинна, Відважних;

г) проспекти: Небесної сотні, Свободи;

г) гора: Чумна.

8) Топоніми, утворені від явищ природи і погоди (7 %):

а) вулиці: Ясна, Тіниста, Сонячна, Зоряна, Весняна, Райдушна, Перлинна, Лісна, Лугова, Веселкова, Ромашкова;

б) провулок: Місячний, Піщаний, Гранітний, Зелений.

9) Топоніми морської тематики (6 %):

а) вулиці: Морська, Гаванна, Приморська, Мачтова, Набережна, Морехідна;

б) провулок: Байдарковий, Якірний, Палубний;

в) пляж: Дельфін.

10) Топоніми, що відображають настрої або почуття (2 %):

а) вулиця: Радісна, Весела, Нескучна

б) пляж: Отрада (топонім передано завдяки транслітерації з російської мови, а мав би увійти в українську завдяки калькуванню у Відраду, як й інші топонімічні назви подібного типу).

11) Топоніми, утворені від астіонімів (13 %):

а) вулиці: Курська, Донецька, Тираспольська, Кишинівська, Луганська, Ізмаїльська, Житомирська, Павлодарська, Полтавська, Марсельська, Махачкалінська, Запорізька, Кодимська, Косовська, Луцька, Мінська, Смоленська;

б) провулки: Керченський, Каховський, Магнітогорський, Ужгородський, Псковський, Севастопольський, Харківський, Чернігівський;

в) дорога: Миколаївська, Балтська.

12) Топоніми, утворені від хоронімів (1 %):

а) вулиці: *Закарпатська, Карпатська.*

13) Топоніми, утворені від гідронімів (3 %):

а) вулиці: *Дніпровська, Дністровська, Чорноморська, Байкальська, Амурська;*

б) провулок: *Сивашський.*

Як бачимо з вищенаведених прикладів, лексико-семантична класифікація топонімів Одеси яскраво віддзеркалює її своєрідність відповідно до різних тематичних груп. Варто зазначити, що усю топоніміку міста охоплює набагато більша кількість категорій і, на нашу думку, це актуальний напрямок для подальших досліджень сучасними вітчизняними мовознавцями.

Висновки. Топоніми є невичерпним джерелом для вивчення історії рідного краю. Саме з власних назв географічних об'єктів можна отримати додаткові відомості з процесів розвитку тієї чи іншої території. «Промовистими», з «прозорою» етимологією є майже всі топоніми Одеси, оскільки майже кожна її географічна власна назва має власний бекграунд, історичну довідку, що може значно допомогти усвідомленню її історичного формування. Інакше кажучи, топоніміку можна вважати пам'яттю поколінь, що ілюструє як образ життя людей на певній території у минулому, так і оточуючий їх світ.

У перспективі наших наукових пошуків входить подальше вивчення топоніміки м. Одеси та встановлення шляхів передачі топонімів при перекладі англійською мовою.

Список літератури

Арделян О. В. Власні імена в контексті сучасних теорій референції. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского*. 2011. № 4. С. 87–94.

Булаховський Л. А. Вибрані праці / ред. І. К. Білодід та ін. ; АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ, 1983. 402 с.

Від Лузанівки до Люстдорфа: звідки з'явилися назви історичних районів Одеси. URL: <https://odessa-life.od.ua/uk/article-uk/vid-luzanivki-do-ljustdorfa-zvidki-z-javilisja-nazvi-istorichnih-rajoniv-odesi>

Гнатишин О. Походження топонімів України, 2015. URL: http://kolosok.org.ua/wp-content/uploads/2015/03/o.hnatysh_03_2015_web2.pdf

Евсеева О. С. Топонимия смоленско-витебского приграничья: структурно-семантический аспект : дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01. Смоленск, 2015. 181 с.

Карпенко Ю. А. Топонимия Буковины : автореф. дис. ... докт. філол. наук. Київ, 1967. 41 с

Кнюх Л. Lexicological aspects of translation. Methods and ways of translating various proper names. URL: https://www.academia.edu/8243768/LEXICOLOGICAL_ASPECTS_OF_TRANSLATION_METHODS_AND_WAYS_OF_TRANSLATING_VARIOUS_PROPER_NAMES

Лучик В. В. Вступ до слов'янської філології : підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2008. 344 с.

Лучик В. В. Про нові напрями української ономастики. Філологічні дослідження : зб. наук. пр. з нагоди 80-річчя члена-кореспондента НАН України, д-ра філолог. наук, проф. Ю. О. Карпенка / МОН України, Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. [Одеса]: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2009. С. 144–146.

Макеєва К. С. Про аспекти топонімічних досліджень в сучасній лінгвістиці, 2012. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiG6dz3rdz_AhXqCBAIHfv_DrcQFnoECCYQAQ&url=http%3A%2F%2Fjournals.oa.edu.ua%2FPhilology%2Farticle%2Fdownload%2F967%2F822%2F1655&usq=AOvYaw2Za9PgJFPho-RA8ksXUMNN&opi=89978449

Українська ономастика : бібліографічний покажчик / під. ред. С. О. Вербич. К., 2013. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Verbych_Sviatoslav/Ukrainska_onomastyka_bibliohrafichnyi_pokazhchyk.pdf

Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови. Хмельницький, 2008. 163 с.

Янко М. Т. Гомін Землі: Загадки топонімічні. К. : Веселка, 2000. 127 с.

Янчура Д. Функційне навантаження онімів та проблема становлення метамови літературної ономастики. *Лінгвістичні дослідження*. 2018. Вип. 47. С. 108–112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_lingv_2018_47_17

URL: <http://odesskiy.com/ulitsi-v-istorii-odessi/toponomika-odesskix-ulic.html>
Карти Google. URL: <https://www.google.com.ua/maps/place/%D0%9E%D0%B4%D0%B5%D1%81%D0%B0/@46.4914167,30.7446028,17z/data=!3m1!4b1!4m8!3m7!1s0x40c631a308321819:0xa8753e34fcf3c745!5m2!4m1!1i2!8m2!3d46.491413!4d30.7467915?hl=uk>

Категорія: Вулиці Одеси. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%83%D0%BB%D0%B8%D1%86%D1%96_%D0%9E%D0%B4%D0%B5%D1%81%D0%B8

Офіційний сайт міста Одеси. URL: <https://old.omr.gov.ua/ua/>

References

Ardelian O. V. (2011). *Vlasni imena v konteksti suchasnykh teorii referentsii*. Uchenye zapysky Tavrycheskoho natsyonalnogo unyversyteta ym. V. Y. Vernadskoho. № 4. S. 87–94.

Bulakhovskyi L. A. (1983). *Vybrani pratsi* / L. A. Bulakhovskyi / red. I. K. Bilodid ta in.; AN URSSR, In-t movoznavstva im. O. O. Potebni. Kyiv, 402 s.

Vid Luzanivky do Liustdorfa: zvidky z'iavylysia nazvy istorychnykh raioniv Odesy.
URL: <https://odessa-life.od.ua/uk/article-uk/vid-luzanivki-do-ljustdorfa-zvidki-z-javilisja-nazvi-istorichnih-rajoniv-odesi>

Hnatyshyn O. (2015). Pokhodzhennia toponimiv Ukrainy. URL: http://kolosok.org.ua/wp-content/uploads/2015/03/o.hnatysh_03_2015_web2.pdf

Evseeva O. S. (2015). Toponymyia smolensko-vytebskoho pryhranychia: strukturno-semantycheskyi aspekt: dysertatsiia... kandydata fylolohycheskykh nauk: 10.02.01 / O. S. Evseeva. Smolensk, 181 s.

Karpenko Yu. A. (1967). Toponymyia Bukovyny: avtoref. dyss. na soyskanye nach. stepenia dokt. fylol. nauk / Yu. A. Karpenko. Kyev, 41 s.

Kniukh L. Lexicological aspects of translation. Methods and ways of translating various proper names. URL: https://www.academia.edu/8243768/LEXICOLOGICAL_ASPECTS_OF_TRANSLATION_METHODS_AND_WAYS_OF_TRANSLATING_VARIOUS_PROPER_NAMES

Luchyk V. V. (2008). Vstup do slov'ianskoi filolohii: Pidruchnyk / V. V. Luchyk. Kyiv: VTs «Akademii», 344 s.

Luchyk V. V. (2009). Pro novi napriamy ukraïnskoi onomastyky. Filolohichni doslidzhennia : zb. nauk. pr. z nahody 80-richchia chlena-korespondenta NAN Ukrainy, d-ra filoloh. nauk, prof. Yu. O. Karpenka / MON Ukrainy, Odes. nats. un-t im. I. I. Mechnykova. [Odesa]: Odes. nats. un-t im. I. I. Mechnykova, S. 144–146.

Makeieva K. S. (2012). Pro aspekty toponimichnykh doslidzhen v suchasniï lnhvystysi. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiG6dz3rdz_AhXqCBAIHfv_DrcQFnoECCY-QAQ&url=https%3A%2F%2Fjournals.oa.edu.ua%2FPhilology%2Farticle%2Fdownload%2F967%2F822%2F1655&usg=AOvVaw2Za9PjGFPho-RA8ksXUMN-N&opi=89978449

Ukrainska onomastyka: bibliorafichnyi pokazhchyk / pid. red.S. O. Verbych. (2013). K.. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Verbych_Sviatoslav/Ukrainska_onomastyka_bibliorafichnyi_pokazhchyk.pdf?

Torchynskyi M. M. (2008). Struktura onimnogo prostoru ukraïnskoi movy / M. M. Torchynskyi. Khmelnytskyi, 163 s.

Yanko M. T. (2000). Homin Zemli: Zahadky toponimichni / M. T. Yanko. K.: Veselka, 127 s.

Yanchura D. (2018). Funktsiine navantazhennia onimiv ta problema stanovlennia metamovy literaturnoi onomastyky. Lnhvystychni doslidzhennia. Vyp. 47. S. 108–112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_lingv_2018_47_17

URL: <http://odesskiy.com/ulitsi-v-istorii-odessi/toponomika-odesskix-ulic.html>
Karty Google. URL: <https://www.google.com.ua/maps/place/%D0%9E%D0%B4%D0%B5%D1%81%D0%B0/@46.4914167,30.7446028,17z/data=!3m1!4b1!4m8!3m7!1s0x40c631a308321819:0xa8753e34fc3c745!5m2!4m1!1i2!8m2!3d46.491413!4d30.7467915?hl=uk>

ISSN 2307–4604. Записки з романо-германської філології. 2023. Випуск 1 (50)

Katehoriia: Vulytsi Odesy. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%83%D0%BB%D0%B8%D1%86%D1%96_%D0%9E%D0%B4%D0%B5%D1%81%D0%B8
Ofitsiinyi sait mista Odesa. URL: <https://old.omr.gov.ua/ua/>

Стаття надійшла до редакції 17.05.2023 року